

Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols

Arxiu municipal

**FONS CÚRIA REIAL
DE SANT FELIU DE GUÍXOLS**

1357 / 1551

Inventari

**La documentació que integra aquest fons també es troba
descrita en xarxa al recurs web Arxius en Línia**

<http://arxiusenlinia.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/selecCercaAvan.do?cerca=avan>

03. Fons administració reial i senyorial

Darrera actualització: setembre 2013

DESCRIPCIÓ DEL FONS

IDENTIFICACIÓ

Codi de referència

CAT AMSFG 03 CUR

Títol

Fons Cúria Reial de Sant Feliu de Guíxols

Data / es

1357 / 1551

Volum i suport

El conjunt abarca 0,15 m.l. (4 unitats documentals textuais)

CONTEXT

Nom del productor

Cúria Reial de Sant Feliu de Guíxols

Història del productor

La cúria reial de Sant Feliu de Guíxols era l'òrgan encarregat d'aplicar la justícia a la vila en nom del monarca, fruit de la jurisdicció civil que el rei exercia sobre el territori guixolenc. El terme dins el qual s'aplicaven aquestes prerogatives rebia el nom de batllia reial de Sant Feliu de Guíxols

Des de temps remots, els interessos senyorials del monestir sobre el territori on s'havia anat originant la vila de Sant Feliu de Guíxols havien estat motiu de constants friccions amb les autoritats civils municipals, que intentaven alliberar-se del poder feudal de l'abat cercant l'empara del rei. Sembla ser que almenys durant les primeres dècades del segle XIV ja hi hauria hagut alguna mena d'exercici de l'autoritat reial a la vila, probablement sota l'òrbita de la ciutat de Girona, de la qual Sant Feliu n'era el port i sortida natural al mar. La resolució definitiva a les disputes sobre la titularitat de la jurisdicció guixolenc arribà l'any 1354 amb la signatura d'una concòrdia entre el monarca, l'abat i els jurats o representants municipals de Sant Feliu de Guíxols i de la ciutat de Girona. En la concòrdia, l'abat es venia la jurisdicció civil i criminal completa sobre la localitat, de tal manera que Sant Feliu de Guíxols esdevenia una vila reial, sota la jurisdicció civil del rei, al mateix temps que passava a ser considerada part o carrer de Girona, amb els mateixos

drets i deures que els gironins. A canvi de la renúncia sobre la jurisdicció, l'abat veia confirmat el seu domini territorial sobre el conjunt de Sant Feliu, a més de nombroses prerrogatives sobre els seus recursos i la reserva d'una certa jurisdicció superior a la cedida.

A partir de la concòrdia de 1354, doncs, Sant Feliu fou declarada formalment com una vila mig reialenca i mig de senyoria eclesiàstica. Això li permeté disposar de batlle, jutge i saig, funcionaris reials que exercirien la seva autoritat en nom del rei a tota la batllia reial o terme municipal guixolenc i que se supeditarien només al veguer i sotsveguer de Girona, càrrecs de naturalesa igualment reial. El batlle era el màxim representant del monarca a la localitat, mentre que el saig s'ocupava de funcions més executòries com les citacions, els embargaments, o el fer complir les penes.

Història arxivística / Dades sobre l'ingrés

Es desconeix el lloc on estigué ubicada l'escrivania de la cúria reial fins el segle XVIII. El fet que el notari de la vila fos alhora l'escrivent curial permet suposar que ambdues institucions compartien dependències dins la casa o oficina del notari. Convé recordar que fins el segle XVIII la notaria estigué ubicada en diversos indrets de la vila, coincidint habitualment amb el domicili de la persona que en tenia el domini útil i que acostumava a ser el mateix notari.

L'any 1766 l'abat construí un nou immoble destinat a les funcions de notaria, escrivania de la cúria reial i arxiu al vial que, precisament per aquesta raó, s'anomena carrer de la Notaria. L'edifici es conserva encara com a habitatges particulars, amb façana als carrers de la Notaria i de l'Hospital. Aquest fet resulta si més no curiós si tenim en compte que confirma custòdia en un mateix espai de la documentació generada per dues institucions amb interessos contraposats al llarg de segles d'història del municipi, és a dir, el monestir i l'autoritat reial.

Durant l'últim quart del segle XIX, d'acord amb la normativa vigent, la documentació de la notaria de Sant Feliu de Guíxols fou recollida i dipositada juntament amb la resta de fons notariais del districte a la planta baixa del castell de la Bisbal, sota la responsabilitat directa del notari arxiver del districte bisbalenc. En la recollida dels documents notariais s'hi inclogueren també els de la cúria reial guixolenc. El fet que la documentació d'ambdós fons compartís un mateix espai, tal com hem dit al paràgraf anterior, ajudà a la seva confusió. En aquest mateix sentit, recordem que els càrrecs de notari i d'escrivent de la cúria acostumaven a recaure en una mateixa persona. L'any 1966 el fons notarial i el fons de la cúria ingressaren definitivament a l'Arxiu Històric de Girona (AHG), que avui dia té la seva seu a la plaça de Sant Josep de la ciutat de Girona. De fet, entre la documentació notarial de Sant Feliu que es conserva a l'AHG s'hi localitzen no només els llibres de cúria, sinó també alguns llibres de comptes i d'actes del consell de la universitat guixolenc (la institució precursora de l'actual Ajuntament), probablement pel fet que el notari i escrivent curial també ocupava el càrrec de secretari municipal.

La recollida de la documentació notarial guixolenca no afectà un petit conjunt de documents que romangueren a Sant Feliu barrejats amb el fons de l'ajuntament. Aquests documents, molt esparsos, comprenien volums de la notaria de Sant Feliu de Guíxols i de la de la Vall d'Aro, així com quatre volums de la cúria reial. Aquesta documentació, doncs, no seguí les vicissituds descrites al paràgraf anterior, sinó que lligà la seva sort a la de la documentació municipal. Tot plegat ha donat lloc a la dispersió documental d'aquests fons, en un grau molt menor però suficient com per dificultar-ne la localització i identificació per part dels usuaris.

El conjunt de documents de naturalesa notarial i curial que romangueren barrejats amb el fons de l'ajuntament de Sant Feliu foren tractats superficialment la dècada de 1950 per mossèn Llambert Font. Font s'encarregà, amb l'ajuda del funcionari municipal Jaume Irla, d'organitzar els volums de documentació històrica que hi havia emmagatzemats a les dependències municipals. Els llibres de cúria es descrigueren com a *llibres de la batllia* i s'incorporaren dins la secció *protocols i registres* del quadre de classificació únic de l'Arxiu. Els actuals treballs d'identificació han permès la singularització de les unitats documentals d'aquesta secció, tant dels esmentats llibres de cúria com de la resta de fragments notarians, i la seva adscripció individualitzada al productor i fons corresponent.

CONTINGUT I ESTRUCTURA

Abast i contingut

La documentació de la cúria reial consisteix en llibres de registre on els representants de l'autoritat reial anotaven les diverses qüestions derivades de la seva actuació dins el territori de la batllia guixolenca, en aplicació de la justícia en nom del rei. Així, podem trobar-hi lletres (correspondència) amb altres autoritats, multes, reclamacions, bans adreçats a la població regulant diversos aspectes de la vida quotidiana, etc. Cal recordar que els volums que es conserven a l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols corresponen a una agrupació de documents esparsos, que han romangut junts sense cap criteri concret, tot i correspondre a un mateix fons. Per això, les dades que aporten adquireixen un major valor informatiu si es complementen i relacionen amb la resta de volums de la cúria reial de Sant Feliu que es conserven a l'Arxiu Històric de Girona (vegeu l'apartat de *Documentació relacionada*).

Sistema d'organització

Descripció del fons a nivell d'unitat documental. Atès el poc volum conservat no s'ha cregut necessari elaborar un quadre de classificació i els documents es presenten a l'inventari ordenats cronològicament.

Informació sobre avaluació, tria i eliminació

No es té constància de la realització d'intervencions d'avaluació, tria i eliminació sobre la documentació del fons.

Incrementos

No es té coneixement ni hi ha previsió de nous increments. Amb tot, no es pot descartar del tot que en futurs treballs de reorganització i tractament arxivístic de la documentació històrica de l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols puguin aparèixer nous documents atribuïbles a la cúria reial guixolenca.

CONDICIONS D'ACCÉS I D'ÚS

Condicions d'accés

El fons és de lliure accés. La seva consulta es realitzarà d'acord amb el que estableix la legislació general sobre accés a la documentació i el Reglament de l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols.

Condicions de reproducció

La reproducció de la documentació es regirà pel que estableix el Reglament de l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols.

Llengües i escriptures dels documents

Llatí, català i castellà.

Característiques físiques i requeriments tècnics

Alguns dels volums estan afectats per humitat o oxidació de la tinta i el seu estat de conservació és regular, segons es detalla a la descripció individualitzada dels documents.

Instrumentos de descripció

Es disposa d'un inventari del fons amb la descripció sumària de les unitats documentals, en suport paper i en base de dades Access.

DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Existència i localització dels originals

Dipositats a l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols.

Existència i localització de reproduccions

No es té constància de l'existència de reproduccions.

Documentació relacionada

Exceptuant els documents esparsos conservats a l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols que es descriuen en el present inventari, el fons de la cúria reial de Sant Feliu de Guíxols es custodia en la seva integritat a l'Arxiu Històric de Girona (AHG), a la ciutat de Girona, dins del fons de la notaria de Sant Feliu de Guíxols. Els volums hi són identificats com a llibres de cúria i descrits individualment. S'hi conserva documentació de cúria com a mínim des de 1307.

Bibliografia

- AULADELL AGULLÓ, Marc. "L'incendi de la cúria reial de Sant Feliu de Guíxols la nit del 31 de desembre de 1815", *Estudis del Baix Empordà*, núm. 21, 2002, p. 139 – 154.
- GONZÁLEZ HURTEBISE, Eduardo. *Bosquejo histórico de la villa de San Feliu de Guíxols, seguido de unos breves apuntes de historia interna (desde los más remotos tiempos hasta 1517)*. Sant Feliu de Guíxols: Setmanari Àncora, 1971 [edició del text original manuscrit de l'any 1905], p 112-115.
- SOLER SIMON, Santi; FIGUERAS JORDÀ, Núria. "Districte notarial de la Bisbal d'Empordà. Sant Feliu de Guíxols". *Catàleg dels protocols del districte notarial de la Bisbal d'Empordà*. Barcelona: Fundació Noguera [en premsa, publicació prevista per al 2014].

CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

Autoria i data

Descripció a nivell d'unitat documental i de fons elaborades per Marc Auladell Agulló el mes de setembre de 2013.

Fonts

Aquesta descripció a nivell de fons s'ha elaborat a partir de les referències citades a l'apartat *Bibliografia*.

Regles o convencions

Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, 2007.

INVENTARI

"LIBER SEU REGISTRUM SCRIPTURARUM CURIE REGIE VILLE SANCTI FELICIS GUIXOLLENSIS"	1357. 2. 25 - 1360. 4. 18	CUR0001
ESCRIVENT : JASPERT ROIG		
LLIBRE ENQUADERNAT EN PERGAMÍ DOCUMENTAL AMB APROX. 190 FOLIS + 13 DOCUMENTS SOLTS		
<i>LA COBERTA CONTÉ EL DIBUIX D'UN ESCUT DE CATALUNYA</i>		
REGISTRE D'ESCRITURES DE LA CÚRIA REIAL DE SANT FELIU DE GUÍXOLS (FRAGMENT)	1379. 6. 30 - 1379. 8. 31	CUR0002
ESCRIVENT NO IDENTIFICAT		
UN QUADERN SOLT AMB 18 FOLIS + 2 DOCUMENTS SOLTS		
PRIMER REGISTRE D'ESCRITURES DE LA CÚRIA REIAL DE SANT FELIU DE GUÍXOLS	1446. 7. 15 - 1447. 2. 9	CUR0003
ESCRIVENT : PERE FELIU GALLART		
LLIBRE ENQUADERNAT EN PERGAMÍ DOCUMENTAL AMB 40 FOLIS + 7 DOCUMENTS SOLTS		
<i>CONSERVACIÓ REGULAR. MANCA COBERTA POSTERIOR I PART DEL PRIMER FOLI. MARGE INFERIOR AFECTAT PER HUMITAT</i>		
"REGISTRUM CURIE VILLE SANCTI FELICIS GUIXOLLENSIS"	1548. 2. 4 - 1551. 1. 28	CUR0004
ESCRIVENT : JAUME LLANDRICH		
LLIBRE ENQUADERNAT EN PERGAMÍ AMB APROX. 220 FOLIS + 71 DOCUMENTS SOLTS		
<i>CONSERVACIÓ REGULAR. BONA PART DEL VOLUM ESTÀ AFECTAT PER L'OXIDACIÓ DE LA TINTA</i>		